

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi (Hatay İl Örneği)

Yunus YILDIRIM

Hüseyin KIRIMOĞLU

Ali TEMİZ

Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Hatay, Türkiye.

Yazışma Adresi: Y. Yıldırım, e-mail: ynsyldrm@gmail.com

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarının bazı değişkenler açısından farklılaşp farklılaşmadığını incelemektir.

Araştırmaya Hatay İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün ilköğretim ve ortaöğretim okullarında (İl, İlçe ve Köy) görev yapan 485 beden eğitimi ve spor öğretmeninden 75'i kadın, 237'si erkek olmak üzere toplam 312 beden eğitimi ve spor öğretmeni katılmıştır. Katılımcıların mesleki benlik saygısını belirlemek için; araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Arıcak (1999) tarafından geliştirilen "Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Öğretmenlerin mesleki benlik saygıları; cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, görev yerleri (il, ilçe, köy), mesleki hizmet süresi, çocuk sayısı ve görev yaptıkları okul türleri (ilköğretim, ortaöğretim) bakımlarından karşılaştırılmıştır.

Elde edilen verilerin hesaplanmasında ve değerlendirilmesinde SPSS 16,0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler yüzde (%) ve frekans tabloları verilerek özetlenmiştir. Verilerin normallik sınaması One-Sample Kolmogorov-Smirnov test ile yapılmış olup verilerin normal dağılım gösterdiği varsayımı sağlanmıştır. Dolayısıyla veriler parametrik testlerden, Independent sample-t testi ve One Way ANOVA ile analiz edilmiştir. Bu çalışmada hata düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre mesleki benlik puanlarının karşılaştırılmasında kadın olan öğretmenlerle erkek olan öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P < 0,05$). Bu karşılaştırmalarda, erkek olan öğretmenlerin mesleki benlik puanları, kadın olan öğretmenlerin mesleki benlik puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Buna karşılık, ilköğretimde görev yapan öğretmenlerle ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin mesleki benlik puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($P > 0,05$).

Eğitimden beklentilerin gerçekleşmesi, nitelikli ve ideal bir genç neslin yetiştirilebilmesi için, öğrenciler üzerinde olumlu etkilere sahip olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslek hayatlarına ilişkin sorunlarının çözülmesi mesleki benlik saygılarını daha da arttırabilir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi öğretmeni, Mesleki benlik saygısı, İlköğretim, Ortaöğretim.

A Research on Professional Self-Esteem of Physical Education and Sports Teachers That Work in Primary and Secondary Education Schools

ABSTRACT

Aim of this research is to analyze whether professional self-esteem of physical and sports teachers that work in primary and secondary schools vary in terms of some variables.

A total of 312 physical and sports teachers (75 female, 237 male teachers) out of 485 physical and sports teachers that work in primary and secondary schools (Province, District and Village) of Hatay Provincial Directorate of National Education have participated in the research. In order to determine professional self-esteem of the participants, personal information form developed by the researchers and "Scale of Professional Self-Esteem" developed by Arıcak (1999) have been used. Professional self-esteem levels of teachers have been compared in terms of their genders, ages, marital status, place of work (province, district, village), professional service period, number of children and types of schools, in which they work (primary, secondary education).

SPSS 16.0 statistics package software has been used for calculation and evaluation of the obtained data. The data has been summarized in percentages (%) and frequency tables. Test of normality for the data has been performed through One-Sample Kolmogorov-Smirnov test and it is assumed that the data shows normal distribution. Therefore, the data has been analyzed from parametric tests through independent sample-t test and One Way ANOVA. In this study, error level has been accepted as 0.05.

It is observed that there is a statistically significant difference between female teachers and male teachers when professional self-esteem scores of the teachers are compared in terms of their genders ($P < 0.05$). As a result of these comparisons, it is seen

that professional self-esteem scores of male teachers are significantly higher than professional self-esteem scores of female teachers. On the other hand, it is suggested that there is no statistically significant difference between teachers that work in primary schools and teachers that work in elementary schools when their professional self-esteem scores are compared ($P>0.05$).

Solution of problems experienced by physical and sports teachers, who have positive effects on students, with regard to their professional lives may increase professional self-esteem of these teachers in order to meet the expectations in relation to education and to bring up an ideal young generation.

Keywords: Physical And Sports Teacher, Professional self-esteem, Primary Education, Secondary Education.

GİRİŞ

Ülkeler kendi milli ve manevi amaçları doğrultusunda insanını yetiştirmek, geliştirmek ve insan kaynaklarını artırarak modern gelişmişlik seviyesine ulaşmak için kendi ulusal şartları doğrultusunda eğitim sistemini kurmaktadır.

Toplumların gelecekle için yapılan en kapsamlı ve önemli yatırım, insana yapılan yatırımdır. Bir toplumun her açıdan sağlıklı ve istendik bir biçimde gelişiminin sağlanması, insan gücünün geliştirilmesi, toplumunun genel görgü ve ahlaki kurallarını benimsemiş nitelikli insanlara ve bu insanların yetiştirilmesinde görev alacak nitelikli öğretmenlere bağlıdır.

Milli eğitim temel kanunun üçüncü kısım 43.Maddesinde **“Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekte yükümlüdürler”** ifadesi yer almaktadır ve bu madde ile öğretmenlik mesleğine ilişkin devletin beklentisi ortaya konmaktadır.

Her meslek grubunda olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de karşılaşılan bir takım sorunlar vardır. Bu sorunlar arasında sıklıkla maddi olanakların kısıtlılığı (15), hizmet içi eğitimin yetersizliği ve amaçlarına ulaşamaması (17), mesleki yayınların takip edilememesi ve çağdaş eğitime ayak uydurulamaması (16) yer almaktadır. Bu durum ise, öğretmenlerin başarı ve verimliliğini düşürebilir. Eğitimin amaçlarını benimsemeyen, amaçlar doğrultusunda sahip olduğu enerjiyi gerektiği gibi kullanmayan öğretmenlerden, beklenen başarı sağlanamaz (18). Öğretmenlerin mesleklerinde başarılı ve verimli olması, gelecek nesillerin ülke menfaatleri doğrultusunda her açıdan sağlıklı ve istendik bir biçimde yetiştirilmesinde başarılı ve verimli olunmasıyla paralellik arz etmektedir. Öğretmenin mesleğinde başarılı ve verimli olmasında mesleğe karşı tutum kadar önemli olan bir diğer etken, mesleki benlik saygısının olduğu (*vocational selfesteem*), mesleki benlik saygısının ise, bireyin tercih ettiği mesleğe karşı geliştirdiği değerlilik yargısı ve bireyin kendi mesleğini ne kadar önemli ve değerli gördüğünü (4) ifade etmekte, bu noktadan hareketle, mesleki benlik saygısı; mesleki uyum ve doyumun bir ön koşulu (2) olarak tanımlanmaktadır.

Yüksek benlik saygısına sahip olan birey, kendini olumlu olarak değerlendirir, saldırgan tutumlardan uzak durur ve kendini iyi hisseder. Zayıf olduğu yönlerini de keşfederek bunların üstesinden gelmeye çalışır.

Düşük benlik saygısına sahip bir bireyin kendine olan güveni zayıftır. Bu kişiler diğerlerine bağımlıdır, sıklılandır, araştırmacı ve yaratıcı olmadığı (5) aktarılmaktadır. Ayrıca bireylerin öğretmenlik mesleğini iş bulma vb. kaygılardan uzak olarak sadece sevdikleri, değer verdikleri ve gurur duyarak icra edebileceklerine inandıkları için seçmeleri gerekmektedir. Tüm bu özellikler ise öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutumları ve mesleki benlik saygısını (14) ifade etmektedir.

Her meslek grubunda olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de çeşitli ve farklı nitelik gerektiren branşlar vardır. Bunlar içerisinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği ayrı bir yere sahiptir.

Bu öğretmen grubundan beklentiler hem kurumsal olarak hem de okul yöneticileri, öğretmenler, veli ve öğrencilerin beklentileri olarak diğer öğretmenlerden farklı görünmektedir. “Bu değişik beklentiler beden eğitimi öğretmenlerinin görev ve rol karmaşası ya da çelişmesine neden olabilmektedir. Bu hem öğretme, hem etkinlik liderliği şeklindeki çift boyutlu rolü aktivitelerdeki farklı amaçlar sonucunda potansiyel bir iç çatışmayı içerisinde barındırmakta (8)” olduğu aktarılmaktadır. Çünkü bir taraftan beden eğitimi ve spor derslerinin icrasını yerine getiren beden eğitimi öğretmenlerinin diğer taraftan ulusal bayramlara hazırlık programlarını oluşturma ve yürütme, okul içi – dışı sportif faaliyetlere katılma ve düzenleme, antrenörlük, koçluk gibi yoğun ve geniş bir yelpazesi olan mesleklerini icra etme gayreti içinde olması, onların daha da stresli bir ortamda görev yapmalarına sebep olurken mesleki benlik saygılarının yüksek düzeyde olması gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır.

Bu nedenle beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarının ne düzeyde olduğunun araştırılması önemlidir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli ve betimsel istatistik modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir

durumu, var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımı (11) olarak tanımlanmaktadır.

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, 2009–2010 Eğitim- öğretim yılında, Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı (İl, İlçe, Köy) ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan toplam 485 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise, bu öğretmenlerden 75'i kadın, 237'si erkek olmak üzere 312 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin mesleki benlik saygıları; cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, görev yerleri (il, ilçe, köy), mesleki hizmet süresi, çocuk sayısı ve görev yaptıkları okul türleri (ilköğretim, ortaöğretim) bakımlarından karşılaştırılmıştır. Öğretmenlerin mesleki benlik saygılarının ölçülebilmesinde kullanılacak ölçeğin uygulanabilmesi için ilgili merciden (İl Milli Eğitim Müdürlüğü) yazılı izin alınmıştır.

Ölçekler beden eğitimi ve spor öğretmenleri koordinasyon toplantısında, gönüllülük ilkesine uygun olarak toplam 20 dakikalık sürede, araştırmacıların açıklamaları doğrultusunda doldurulmuştur. Ayrıca Mesleki Benlik Saygısı Ölçeğini geliştiren Öğretim Üyesi Tolga ARICAK'tan ölçeği kullanabilmek için e-posta yoluyla izin istenmiş ve gönderilen e-postaya cevapla ölçeğin kullanılabilmesine ilişkin izin alınmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Arıca (1999) tarafından geliştirilen "Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır.

Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği bir mesleği tercih etmiş, bir alanda mesleki eğitim gören ya da bir mesleği icra eden 17 yaş ve üstü bireylerin ilgili mesleğe olan saygı tutumlarını ölçmek amacıyla uygulanabilir. Arıca Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği 30 maddeden oluşmaktadır. Bu 30 maddenin 14'ü olumlu, 16'sı ise olumsuz ifadeleri içermektedir. Olumlu maddeler: 2, 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28 ve 30. maddeler; olumsuz maddeler ise: 1, 3, 4, 6, 8, 10, 12, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 27 ve 29. maddelerdir. Olumlu maddelerde "Tamamen Katılıyorum" 5, "Katılıyorum" 4, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 2, "Kesinlikle Katılmıyorum" 1 puan alırken; olumsuz maddelerde "Tamamen Katılıyorum" 1, "Katılıyorum" 2, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 4, "Kesinlikle Katılmıyorum" 5 puan almaktadır. Her maddeye verilen puan toplanır ve toplam puan elde edilir. Ölçek puanları 30 ile 150 arasında bir değer vermektedir.

Güvenirlilik Çalışması

Ölçeğin güvenirliliği iki şekilde test edilmiştir. Birincisi, ölçeğin iç tutarlılığının bir ölçüsü olan ve Likert tipi ölçekler için öncelikle kullanılan Cronbach α güvenirlilik katsayısının hesaplanması (Ergin,1995:145;

Tezbaşaran,1996:46); diğeri ise testin tekrarı yöntemiyle elde edilen güvenirlilik katsayısıdır(Özguven,1994:86).

Cronbach α güvenirlilik katsayısı.- 152 öğrenciye uygulanan ve madde analizi sonucunda 30 maddeye inen ölçeğin SPSS paket programında Cronbach α güvenirlilik katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin güvenirlilik katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin kendi içinde tutarlı ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu düşündürmektedir.

Test-tekrar test güvenirlilik katsayısı.- Madde analizinden sonra yeni hali ile ölçek, 1997 Kasım ayı içinde iki hafta ara ile sınıf öğretmenliği bölümünden 92 dördüncü sınıf öğrencisine uygulanmış ve SPSS paket programında Pearson çarpım-moment korelasyonu hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenirlilik katsayısı .90 ($p<.01$) olarak bulunmuştur. Bu sonuç da ölçeğin geçen zaman süreci içinde tutarlı sonuçlar verdiğini ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu düşündürmektedir.

Geçerlilik Çalışması

Ölçeğin geçerliliği iki şekilde test edilmiştir. Birincisi kapsam geçerliliğidir (Özguven,1994:98). Bu geçerlilik türü, uzman kanısına başvurma yolu ile sağlanmış rasyonel bir yöntemdir. Bu uzmanların konu ile ilgili kuramsal yapıyı iyi bildikleri varsayılmıştır. Uzman grubunun %75'inin kabul ettiği maddeler ölçeğe alınmış, diğerleri ise ölçekten çıkartılmıştır. İkinci yöntem ise yapı geçerliliğini test etmede kullanılan faktör analizi yöntemidir (Balci,1995:122;Tezbaşaran,1996:51).

Sonuç olarak mesleki benlik saygısı ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabilmesine karar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin hesaplanmasında ve değerlendirilmesinde SPSS 16,0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler yüzde (%) ve frekans tabloları verilerek özetlenmiştir. Verilerin normallik sınaması One-Sample Kolmogorov-Smirnov test ile yapılmış olup verilerin normal dağılım gösterdiği varsayımı sağlanmıştır. Dolayısıyla veriler parametrik testlerden, Independent sample-t testi ve One Way ANOVA ile analiz edilmiştir. Bu çalışmada hata düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Verilerin analizinde kullanılan bu teknikler betimsel istatistik kapsamındadır (6).

BULGULAR

Tablo 1'de araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, yaş grupları, mesleki hizmet, medeni durum, çocuk sayısı, görev yeri, okul türlerine göre frekans ve yüzde (%) dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre mesleki benlik puanlarının karşılaştırılmasında kadın olan öğretmenlerle erkek olan öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P < 0,05$). Bu karşılaştırmalarda, erkek olan öğretmenlerin mesleki benlik puanları, kadın olan öğretmenlerin mesleki benlik

puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Buna karşılık, ilköğretimde görev yapan öğretmenlerle ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin mesleki benlik puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($P > 0,05$).

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet, Yaş Grupları, Mesleki Hizmet, Medeni Durum, Çocuk Sayısı, Görev Yeri, Okul Türlerine Göre Frekans Ve Yüzde (%) Dağılımı

		F	%
Cinsiyet	Erkek	237	76,0
	Kadın	75	24,0
	Total	312	100,0
Yaş grupları	20–25	6	1,9
	26–30	76	24,4
	31–35	156	50,0
	36–40	49	15,7
	41–45	10	3,2
	Diğer	15	4,8
	Total	312	100,0
Meslekteki hizmet yılı	1–5	81	26,0
	6–10	125	40,1
	11–15	85	27,2
	16–20	6	1,9
	21–25	7	2,2
	Diğer	8	2,6
	Total	312	100,0
Medeni durum	Evli	238	76,3
	Bekâr	65	20,8
	Diğer	9	2,9
	Total	312	100,0
Çocuk sayısı	0	112	35,9
	1	109	34,9
	2	84	26,9
	3	7	2,2
	Total	312	100,0
Görev yeri	İl	98	31,4
	İlçe	142	45,5
	Köy	72	23,1
	Total	312	100,0
Okul türü	İlköğretim	245	78,5
	Ortaöğretim	67	21,5
	Total	312	100,0

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyetlere ve Görev Yaptıkları Okul Türlerine Göre Mesleki Benlik Puanlarının Karşılaştırılması.

		N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Cinsiyet	Erkek	237	88,1013	11,20524	2,664	0,008*
	Kadın	75	84,0267	12,56117		
Okul türü	İlköğretim	245	87,0612	10,94249	0,175	0,861
	Ortaöğretim	67	87,3433	14,05245		

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yaş Gruplarına, Mesleki Hizmet Yıllarına, Medeni Durumlarına, Çocuk Sayısına Ve Görev Yaptıkları Yerlere Göre Mesleki Benlik Puanlarının Karşılaştırılması.

Değişkenler		Kareler toplamı	Ortalama kare	F	P
Yaş grupları	Gruplar arası	173,495	34,699	0,252	0,938
Meslekteki hizmet yılları arası	Gruplar arası	288,414	57,683	0,421	0,834
Medeni durum	Gruplar arası	98,221	49,110	0,360	0,698
Çocuk sayısı	Gruplar arası	154,619	51,540	0,377	0,770
Görev yerleri	Gruplar arası	57,032	28,516	0,209	0,812

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş gruplarına, mesleki hizmet yıllarına, medeni durumlarına, çocuk sayısına ve görev yaptıkları yerlere göre mesleki benlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($P>0,05$).

TARTIŞMA

İlköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin mesleki benlik saygısı düzeylerinin bazı değişkenler açısından farklılaşmış olduğunu incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular bu bölümde tartışılarak, araştırma sonuçları paylaşılacaktır.

Araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin yaş gruplarına, mesleki hizmet yıllarına, medeni durumlarına, çocuk sayısına ve görev yaptıkları yerlere göre mesleki benlik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($P>0,05$).

Bu durum, araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenleri açısından değerlendirildiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarının yaş gruplarına, mesleki hizmet yıllarına, medeni durumlarına, çocuk sayısına ve görev yaptıkları yerlere göre değişmediği ve mesleklerine olan saygılarının söz konusu bu demografik özellikleri açısından kayda değer bir farklılığı ortaya koymadığı söylenebilir. Yine bu duruma ilişkin Gündem (2009)'ün, "İlköğretim İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Motivasyon, Mesleki Benlik Saygısı Ve Mesleğe Yönelik Yetkinlik Duygusu Algıları Arasındaki Etkileşim" isimli çalışmasına göre; mesleki benlik saygısını tanımlayan mesleğe yönelik yetkinlik duygusu faktörleri'nin araştırmaya katılan öğretmenlerin hiçbir demografik özelliğine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir (9). Bu bulgu araştırma bulgularını desteklediği düşünülmektedir. Yetkinlik duygusu öğretmenlerin mesleklerinde bireysel farklılıkları açıklamada, anlamada ve mesleki gelişimi sağlamada önemli görülmektedir. Yetkin öğretmenler, etkin bir öğretmenlik ile öğrenmenin etkilenebileceğine inanan ve öğretme yeteneklerine güvenen öğretmenler (9) olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama ve bulgulara göre beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarının ve yetkinlik düzeylerinin aynı seviyede olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bir başka bulgusuna göre; araştırmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetlerine göre mesleki benlik puanlarının karşılaştırılmasında, kadın olan beden eğitimi öğretmenleriyle erkek olan beden eğitimi öğretmenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P<0,05$).

Bu karşılaştırmalarda, erkek beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki benlik puanları, kadın beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki benlik puanlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Yapılan literatür incelemesinde Altuntaş (1989)'ün farklı bölümlerdeki öğretmen adaylarına, Özdemir ve Ark. (2002)'nin eğitim fakültesi beden eğitimi ve spor bölümü son sınıf öğrencilerine, Karakaya ve Ark.(2006)'nin ise, sporculara yönelik yapmış oldukları çalışmalarda cinsiyet değişkeni açısından erkek katılımcıların mesleki benlik saygısı düzeylerini, kadın katılımcılara göre anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir(1,13,20). İlgili çalışmalar araştırma bulgularını desteklemekte ve paralellik göstermektedir.

Oysa cinsiyet değişkeni açısından literatürde farklı sonuçlar elde edilmiştir. Buna göre, Arıca (2001) ile Ünal ve Şimşek (2008)'in öğretmen adaylarına yönelik yapmış oldukları çalışmalarda; cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı puan ortalamalarının, erkek öğretmen adaylarına göre anlamlı düzeyde farklı olduğu sonucuna ulaşmışlardır (3,19). Bu çalışmaların cinsiyet değişkenlerine ilişkin bulgularla araştırma bulguları ters düşmektedir. Bu durumun söz konusu çalışmalardaki örneklem gruplarının aday öğretmen olmalarından kaynaklına bileceği düşünülmektedir. Nitekim çalışma örneklemini kadrolu öğretmenlerden oluşmakta ve aktif olarak öğretmenlik yapmaktadır. Dolayısıyla aday öğretmenlerde kadın katılımcıların mesleki benlik saygısı yüksekken, iş hayatına başlamak, mesleki deneyim kazanmak, zor koşullara daha da etkili bir biçimde katlanabilmek açısından erkek beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarının, kadın beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarının anlamlı derece yüksek çıkmış olabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca literatürde yer alan ve öğretmen adaylarına yönelik yapılmış bazı çalışmalarda cinsiyet değişkeni açısından mesleki benlik saygısı ilişkisinin karşılaştırıldığı ve anlamlı farklılıkların tespit edilmediği

gözlenmiştir (7,12,10,21). Buna göre; cinsiyet değişkeni ile mesleki benlik saygısı ilişkisinin karşılaştırıldığı araştırmalarda, araştırmaların örneklem grubunda yer alan katılımcıların aday öğretmen veya öğretmen olmasının cinsiyet değişkeni açısından farklı bulguların tespit edilmesinde bir etken olabileceğini söyleyebiliriz.

Araştırmanın bir başka bulgusuna göre, ilköğretimde görev yapan öğretmenlerle ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin mesleki benlik puanlarının karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($P>0,05$).

Bu durum gerek ilköğretimde gerekse de ortaöğretimde görev yapan beden eğitimi öğretmenleri açısından değerlendirildiğinde, görev yapılan yerin beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki benlik saygılarını değiştirmediği ve görev yapılan yerin ister ilköğretim isterse ortaöğretim olsun benzer sorun, şart ve imkânlarla karşılaştığı kanaatini uyandırmaktadır. Nitekim ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yapılan beden eğitimi ve spor derslerinde kullanılan malzeme, saha ve tesislerin yetersizliği, ders dışı faaliyetlerin yürütülmesinde karşılaşılan problemler ve diğer sorunlar her iki öğretim türünde de benzer olmaktadır. Bunun sebebi her iki öğretim kurumunun da aynı kurum çatısı altında olması olabilir.

Sonuç olarak; araştırmada yer alan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin demografik özellikleri (yaş, mesleki hizmet süresi, medeni durum, çocuk sayısı ve görev yapılan yer) açılarından mesleki benlik saygılarının değişmediğini, cinsiyet değişkeni açısından erkek olan katılımcıların, kadın olan katılımcılara oranla mesleki benlik saygılarının anlamlı derece yüksek olduğunu, ancak literatürde cinsiyet değişkeni açısından mesleki benlik saygısı düzeyinde farklı bulgulara ulaşıldığını söyleyebiliriz.

Eğitimden beklentilerin gerçekleşmesi, nitelikli ve ideal bir genç neslin yetiştirilebilmesi için, öğrenciler üzerinde olumlu etkilere sahip olan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin meslek hayatlarına ilişkin sorunlarının çözülmesi mesleki benlik saygılarını daha da arttırabilir. Benzer çalışmaların farklı ölçeklerle yapılması alana katkı sağlaması bakımında önem arz edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Altıntaş, E., Öğretmen Yetiştiren Fakülte Öğrencilerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1989.
2. Arıca, O. T., ve Dilmaç, B., “Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Bir Takım Değişkenler Açısından Benlik Saygısı İle Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi”. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt 3 No1, 2003.

3. Arıca, O.T., Mesleki Benlik Saygısı Ölçeğinin Geliştirilmesi, Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışmaları. 6. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. 5-7 Eylül ODTÜ, Ankara.2001.
4. Arıca, O.T., Grupla Psikolojik Danışma Yoluyla Benlik ve Mesleki Benlik Saygısının Geliştirilmesi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1999.
5. Avşaroğlu,S., Üre, Ö., “Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsayı, Karar Verme ve Stresle Başa Çıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi” Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:18, Konya, 2007.
6. Büyüköztürk, Ş., Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pacem Yayınları. Ankara, 2006.
7. Erman, K., Şahan, A., ve Can, S., “Sporcu Bayan ve Erkeklerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Karşılaştırılması”(2008).http://www.ilalcoban.com/index.php?id=dokuman&islem=ok_u&yer=2&kat=14&no=97, 03/03/2010 Tarihinde indirilmiştir.
8. Geçay, Ö. A., “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. Kastamonu Eğitim Dergisi, 15(2). 2007.
9. Gündem,Z.F., İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Motivasyon, Mesleki Benlik Saygısı Ve Mesleğe Yönelik Yetkinlik Duygusu Algıları Arasındaki Etkileşim, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009.
10. Işık, E. N., Öğretmen Adaylarının Benlik Kavramları İle Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşımın Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi: Selçuk Üniversitesi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya. 2006.
11. Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayınları. Ankara, 2005.
12. Otacıoğlu, S.G., “Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Düzeyleri İle Akademik Ve Çalgı Başarılarının Karşılaştırılması” Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (13) 2009.
13. Özdemir, A.R., Özdemir, E., Akça, C., Ediz, B., Akça, A., “Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler”, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: XV, Sayı: 1, 2002.

14. Sayın, S., “Farklı Programlarda Okuyan Öğretmen Adayı Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilimi, Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum ve Mesleki Benlik Saygısı”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi, 4(6), 2003.
15. Tekışık, H.H., “Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 1987.
16. Temel, A., “Öğretmenlik Mesleği ve Sorunları,” Cumhuriyet, 18.10.2005.
17. Uğur, O.A., Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Yaklaşımları ve Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma (Ankara İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 2006.
18. Unutkan, G.A., İşletmelerin Yönetimi ve Örgüt Kültürü, Türkmen Kitabevi, İstanbul. 1995.
19. Ünal, E., Şimşek,S., “İlköğretim Bölümü Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi”, İlköğretim Online, 7(1), 2008. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
20. Karakaya, I., Coşkun, A., Ağaoglu, B., “Yüzücülerin Depresyon, Benlik Saygısı Ve Kaygı Düzeylerinin Değerlendirilmesi.”Anadolu Psikiyatri Dergisi, 7(3). 2006.
21. Yıldız, Y., Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Yöneticilik Bölümü’nde Öğrenim Gören Spor Yöneticisi Adaylarının Benlik ve Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşım Düzeyinin Bazı Faktörler Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Bilim Dalı, Manisa. 2004.